

Titel: BREV TIL: Louis Hjelmslev FRA: Hans Jørgen Uldall (1948-09-21)

Citation: "BREV TIL: Louis Hjelmslev FRA: Hans Jørgen Uldall (1948-09-21)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_034-shoot-workidacc-1992_0005_034_Uldall_0380/facsimile.pdf (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Tucumán, 21. September, 1948.

Kære Hjelmslev,

Hermed en ny sending formler, der er en ny udgave af U/20/6/47 og en videreføring af mine betragtninger i U/27/48 angaaende selektion af orientering. Jeg maa hellere give et eksempel paa hvad de kan og skal bruges til.

Det faldt mig for nogen tid siden ind at katalyse kun maa foretages naar den ukatalyserede ytrings forekomst er betinget. Naar man fx har følgende sætning: "hvad har du givet for den hat?" - "100", saa er det klart at "100" kun er et adekvat svar, dvs at "100" kun kan repræsentere en nexus, naar det foregaaende spørgsmål er tilstede; det er altsaa relationen mellem spørgsmål og svar der betinger forekomsten af den ukatalyserede ytring. Ogsaa situationskonteksten, som man naturligvis kan oversætte, indgaar i betingelserne, idet man ellers ikke kunde vide om det var 100 kroner eller 100 pesos eller hvad; men det kan vi lade ude af betragtning for øjeblikket. Hvis vi nu kalder "100" a, klassen af indkatalyserede b, og spørgsmålet c, faar vi klassen

$$1. (abc + ab + ac)$$

før hvilket der findes den første formel under 3.1 i den vedlagte tavle.

$$2. (a -- (b -- c))$$

Denne formel giver indlertid ikke den rette orientering: det maa være saadan at b determinerer a, men kun naar c er tilstede; naar c ikke er tilstede, maa der være interdependens mellem a og b. Dette kan udtrykkes ved følgende formel:

$$3. (a -- b + a -- b) -- c$$

c determinerer parentesen, idet man kan sige "jeg gav 100 kr. for min hat" uden spørgsmålet men ikke omvendt. Naar en parentes indeholder to alternative orientationer, skal den altid læses saaldes at den første orientation gælder naar det uden for parentesen staaende funktiv er tilstede, medens den anden orientation bruges naar parentesen forekommer alene. Det følger heraf at parenteser med alternative orientationer kun kan forekomme determinerede eller kombinerede, aldrig determinerende eller i interdependens. Naar der er kombination, kan der naturligvis ogsaa forekomme alternativ orientering paa den anden side af kombinationen, fx

$$4. (a -- b + a -- b) -- (c -- d + c -- d) =$$

$$(abcd + abc + abd + acd + bcd + ac + bc + ad + bd + ab + cd)$$

Der er, som du kan tænke dig, 144 af disse formler, og du skal faa den saasnart jeg kan faa sat pile paa maskinen: jeg er ved at faa spæt paa hjernen af at tegne pilespidser.

Som du vil se fylder de nye formler naesten alle hullerne i U/20/6/47; der er kun 4 tilbage, nemlig 3.13-15 og 4.20, de eneste klasser med mere end to led der ikke indeholder duplexe enheder. Der maa være noget fundamentalt ved dette med de duplexe enheder, men om det ligger i notationen selv eller om det er en generaliseret form af Hjelmslevs Lov, ved jeg ikke. Det er mærkeligt nok at der findes formler for 2.4-6.

Jeg har gloet mig dum paa disse formler og har nu i sinde at lade dem ligge i nogen tid. Det forekommer mig at den nye opstilling giver haab om muligheden for en kalkyle, men jeg er, i hvert fald i øjeblikket, ikke snedig nok til at lave den; vi har hedsbølge i disse dage.

Universidad Nacional de Tucumán
Facultad de Ciencias Culturales y Artes
Instituto de Lengua y Literaturas Modernas

Tucumán,

- 2 -

Mon du har faaet det ms jeg sendte dig for nogen tid siden? Her har vaeret typografstrejke, saa det har trukket ud med trykningen, men nu synes det at lysne: de siger at korrekturen kommer imorgen, saa det kan vel ikke vare saa meget laengere nu.

Der er lige kommet et langt brev fra Catford - jeg har ikke laest den lingvistiske del endnu. Han siger at man stadig ventede os i Paris da kongressen begyndte; det kan jeg ikke foretaa, for jeg ved at jeg skrev til dig at det ikke kunde lade sig gøre, saa at du i det mindste saa have vidst besked. Han naevner ogsaa et faelles postkort fra Paris, for hvilket jeg takker, men det er ikke kommet endnu.

Jeg aysler med en ny synkretismeteori, men deraa senere.
Mange hilsener til jer begge fra os tre. Og SKRIV SMART!

Din hengivne